

ЖИТТЄВИЙ І ТВОРЧИЙ ШЛЯХ ВІКТОРА ЗАБІЛИ

Забіла Віктор
Миколайович (1808 — 1869
) — український поет.

Біографія

- Народився у 1808 році на хуторі *Кукуріківщина* в сім'ї дрібного поміщика, нащадка старовинного козацько-старшинського роду.
- У 1822 — 1825 рр. навчався у Ніжинській гімназії вищих наук. За свідченням Пантелеймона Куліша, Забіла вчився в гімназії разом з Гоголем і навіть сидів з ним на одній лаві.
- У 1825 — 1834 рр. служив у війську. Вийшов у відставку в чині поручника, та повернувся до свого маєтку. Поруч з його хутором був хутір Мотронівка, що належав далеким родичам Забіли панам Білозерським. Поет закохався у Любу Білозерську, що була сестрою українського громадського та літературного діяча, журналіста Васися Білозерського, українського фольклориста й етнографа Миколи Білозерського та письменниці Ганни Барвінок — дружини Пантелеймона Куліша. Дівчина теж покохала Забілу, відбулися вже заручини і призначена дата для шлюбу. Та в цей час неподалік Мотронівки купив собі село багатий вдівець, поміщик Боголюбцев і батько Люби Білозерської силоміць віддав її за нього. Забіла дуже болісно сприйняв цей удар і сильно змінився, перетворившись з веселого і дотепного молодого чоловіка на сумну людину, яка виглядала старше за свої роки, почав сильно пити. Решту життя провів на своєму хуторі поблизу Борзни. Помер поет в листопаді 1869 року у Борзні.

Творчий шлях

- Писати вірші почав, ще навчаючись у гімназії. Людина талановита, з веселою і відкритою вдачею, мав чимало друзів серед інтелігенції та селян. 1831 р. познайомився з М. Глинкою, який написав музику на його вірші «Гуде вітер» та «Не щибечи, соловейку».
- Тим часом вірші поета були добре відомі в народі, поширювались у рукописних збірках, виконувались як народні пісні. «Гуде вітер вельми в полі» та «Не щибечи, соловейку» покладено на музику Михайлом Глінкою. До своїх віршів «Не плач, дівчино», «Голуб», «Човник» та інших Забіла сам створив мелодії. Джерелом глибокого ліризму його поезії є народна пісня, її образні і мовні багатства. У багатьох віршах («Зовсім світ перевернувся», «Маруся», «Сирота» тощо) поет порушував тему соціальної нерівності. Йому належать також гумористичні поезії, що є обробкою народних оповідань у бурлескному стилі («Остап і чорт», «Весілля»), твори на побутову та історичну тематику, послання знайомим.

Іван Франко відзначав помітний внесок Віктора Забіли у розвиток української поезії і ставив його в ряд найталановитіших сучасників Тараса Шевченка.

- «Беручи цю людину в цілості, мушу сказати, що був це чоловіча з великим природним даром... Хоч, може, хто й здивується, та я скажу, іцо це в нас був би другий Гоголь, ще, може, до того Гоголь український, коли б у нього була така дорога, як у Гоголя, і такі приятелі» відзначав Пантелеймон Куліш.
- Творчий шлях В. Забіли пов'язаний із Чернігівщиною. Тут були написані всі його твори. Складаючи вірші, поет не турбувався про їх публікацію. Вперше його поезії були надруковані лише 1841 р. в альманасі Є. Гребінки «Ластівка» («Голуб», «Пісня», «Повіяли вітри буйні»). І все-таки його твори стали відомими. Багато з них поширювались усно, в рукописах, ставали народними піснями. За свідченнями сучасників, музику до деяких віршів писав сам В. Забіла.

- На початку 40-х років за підтримки В. Тарновського вийшла збірка поезій В. Забіли, проте з невідомих причин до читача не дійшла. Після смерті поета його вірші друкувались в «Основе» (1861—1862), «Киевской старине» (1888), «Заре» (1891—1894) та інших виданнях. У 1906 р. збірку віршів В. Забіли «Співи крізь сльози» видав у «Літературно-науковому віснику» І. Франко, який назвав його найбільш здібним і талановитим поетом серед попередників Т. Шевченка.
- Творчість В. Забіли позначена рисами романтизму, головні її теми — самотність, сум, нещасливе кохання. У деяких його віршах («Сирота», «Багатий і бідний», «Будяк», «Зовсім світ перевернувся» та ін.) звучать соціальні мотиви. Дослідники творчості поета пояснюють песимізм частини його творів зіткненням гуманістичних ідеалів автора з реальною дійсністю.

Забіла та Шевченко

- Мав дружні стосунки з Тарасом Шевченком, який написав його портрет і писав йому із заслання. , зустрічався з ним під час поїздок останнього по Україні — у Качанівці, Мойсівці, Києві.
- Взимку 1847 року Шевченко деякий час жив на хуторі Кукуріківщина, намалював портрет Забіли. У повісті «Капитанша» Кобзар з симпатією зобразив Забілу під іменем *Віктора Олександровича*. Його вірші, відібрані жандармами у Тараса Шевченка при арешті у 1847 році, в протоколі допиту названо *пасквільними*.
- В. Забіла брав участь у перепохованні тіла поета, супроводжував його труну від Борзни до Канева
- Віктор Забіла брав участь в організації похорону Шевченка і впорядкуванні його могили.

Забіла в художній літературі

- Олександр Деко написав про Віктора Забілу роман «Солов'ї співають на світанні». — Хмельницький: «Поділля», 2006.
- Помер у листопаді 1869 р. у м

Творчість В. Забіли

- Песимістичний настрій проймає вірш «Соловей». Звернен ня саме до цього птаха є не випадковим, адже в українській традиції, зокрема в усній народній творчості, він постає «спів-цем» кохання. Тому й просить ліричний герой:
Не щечечи, соловейку,
Під вікном близенько;
Не щечечи, малюсенький,
На зорі раненько.
Як затьохкаєш, як свиснеш,
Неначе заграєш;
Так і б'ється в грудях серце,
Душу роздирає.

- Таким чином, Віктор Забіла зробив помітний внесок у розвиток української поезії і, на думку літературознавців, став «передвісником Шевченка».

Соловей

Не щибечи, соловейку,
Під вікном близенько;
Не щибечи, малюсенький,
На зорі раненько.
Як затьохкаєш, як свиснеш,
Неначе заграєш;
Так і б'ється в грудях серце,
Душу роздираєш.
Як засвищеш голосніше,
А далі тихенько:
Аж у душі похолоне,
Аж замре серденько.
Зовсім трошки перестанеш,
Лунь усюди піде;

Ти в темну ніч веселися,
І як сонце зійде.
Твоя пісня дуже гарна,
Ти гарно й співаєш:
Ти, щасливий, спарувався
І гніздечко маєш!
А я бідний, безталанний,
Без пари, без хати:
Не досталось мені в світі
Весело співати.
Сонце зійде — я нуджуся,
І заходить — плачу:
Котру люблю дівчиноньку,
Тієї не бачу.

Довго й чутки вже не маю
Про милу дівчину;
Цілий вік свій усе плачусь
На лиху годину.
Не щибечи, соловейку,
Як сонце пригріє!
Не щибечи, малюсенький,
І як вечоріє!
Ти лети, співай тим людям,
Котрі веселяться;
Вони піснею твоєю
Будуть забавляться

А мені така пісня
Душу роздирає! —
Гірше б'ється моє серце,
Аж дух замирає.
Пугач мені так годиться:
Стогне, не співає;
Нехай стогне коло мене
Да смерть возвіщає.

